

**Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści
w Jeleniej Górze**

PROGRAM NAUCZANIA

do przedmiotu

KLARNET

nr 08/2023/2024

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	str.	2
II. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA OGÓLNE	str.	3
III. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE	str.	4
IV. MATERIAŁ NAUCZANIA		
1. Treści nauczania dla kl. 1 – 6/6 oraz 1-4/4	str.	6
2. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia	str.	10
3. Opis osiągnięć po zakończeniu etapu edukacyjnego	str.	14
V. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA		
1. Ogólna koncepcja	str.	15
2. Wskazówki metodyczne	str.	16
3. Opis warunków niezbędnych do realizacji programu	str.	17

I. WSTĘP

- 1. Autor:** WITOLD PELC
- 2. Nazwa szkoły:** PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I ST. IM. JANINY GARŚCI
- 3. Etap edukacyjny:** PIERWSZY
- 4. Przedmiot:** KLARNET

II. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA OGÓLNE

CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klarnetu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klarnetowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych klarnecistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy klarnetu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach oraz parametrach stroików, klasyfikuje je według swoich potrzeb oraz określa stopień ich zużycia.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na klarnecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wychowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje treść; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.

4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

1. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Kształcenie wiedzy i rozwijanie zainteresowania muzyką

Uczeń:

- 1) uczęszcza na koncerty, słucha muzyki z nagrań i interesuje się kulturą;
- 2) zna podstawową literaturę przeznaczoną na klarnet;
- 3) zna w stopniu podstawowym historię swojego instrumentu;
- 4) gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem własnych upodobań) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- 5) muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności;
- 6) zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż, akord;
- 7) wykorzystuje, w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce, poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów;
- 8) wykazuje zainteresowanie grą na instrumencie;
- 9) potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

2. Opanowanie podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- 2) samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- 3) samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- 4) zna podstawy techniki oddechu i zadęcia, niezbędne do dalszego rozwoju;
- 5) kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- 6) utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- 7) zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności: legato i non-legato;

- 8) zna i stosuje podstawowe określenia dynamiczne, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo;
- 9) prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- 10) prawidłowo realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- 11) potrafi samodzielnie lub z pomocą nauczyciela nastroić instrument oraz wydobyć właściwą intonację;
- 12) dysponuje biegłością palców, umożliwiającą mu wykonanie wybranych utworów;
- 13) zna zasady notacji muzycznej;
- 14) dba o estetykę wykonania – jest wrażliwy na jakość techniczną i artystyczną dźwięku.

3. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce

Uczeń:

- 1) samodzielnie i bezbłędnie odczytuje zapis nutowy, dostosowany do jego możliwości;
- 2) uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- 3) interpretuje utwory pod kierunkiem pedagoga, zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej; wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- 4) samodzielnie i efektywnie ćwiczy, korygując popełniane błędy;
- 5) poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- 6) jest przygotowany do gry z akompaniamentem i w zespołach kameralnych;
- 7) muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności.

4. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) stara się odpowiedzialnie przygotowywać do występów publicznych;
- 2) rozwija umiejętność koncentracji przed występem i podczas gry przed publicznością;
- 3) dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- 4) bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- 5) czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym

IV. MATERIAŁ NAUCZANIA

1. TREŚCI NAUCZANIA

Klasa 1 cyklu sześcioletniego:

- 1) Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu, umiejętność nazywania poszczególnych części instrumentu, podstaw konserwacji, higieny. Umiejętność rozkładania, składania i strojenia instrumentu.
- 2) Opanowanie prawidłowej postawy, właściwego trzymania klarnetu, ułożenia rąk i palców.
- 3) Umiejętność prawidłowego zadęcia.
- 4) Opanowanie podstaw techniki gry z uwzględnieniem umiejętności gry dźwięków długo wytrzymywanych, osiągnięcia pełnej synchronizacji pracy palców z językiem, stopniowego opanowania gry w poszczególnych rejestrach oraz opanowania podstaw intonacji.
- 5) Opanowanie podstaw techniki gry legato, non legato.

- 6) Umiejętność czytania nut, pauz, prostych rytmów.
- 7) Umiejętność uczenia się pod kierunkiem nauczyciela – przygotowanie do pracy domowej.
- 8) Nauka grania z pamięci.
- 9) Nauka gry z akompaniamentem.
- 10) Przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego

Klasa 2 cyklu sześcioletniego:

- 1) Opanowanie podstaw gry na instrumencie, stały rozwój elementów warsztatu: techniki prawidłowego oddechu, zadęcia, rozwijanie brzmienia dźwięku.
- 2) Wrażliwość na intonację – potrzeba korekty intonacji w stosunku do wysokości fortepianu w czasie gry z akompaniamentem (z pomocą nauczyciela).
- 3) Nauczenie zasad notacji w stopniu umożliwiającym samodzielne odczytywanie zapisu nutowego oraz krótkich i łatwych utworów.
- 4) Rozwijanie umiejętności gry non legato, legato i staccato.
- 5) Zaznajamianie ucznia z podstawowymi słowami i zwrotami stosowanymi w muzyce - świadome używanie określeń w języku włoskim (podstawowa wiedza o muzyce).
- 6) Rozwijanie umiejętności czytania a'vista (z pomocą nauczyciela zwracającego uwagę na tonację, metrum, oznaczenie tempa utworu).
- 7) Umiejętność gry w duecie (proste duety).
- 8) Wdrażanie do samodzielnej pracy domowej.
- 9) Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas występu.
- 10) Znajomość gam i pasaży dur /moll do 2 znaków oraz trójdźwięku tonicznego.
- 11) Opanowanie zestawu ćwiczeń i etiid rozwijających umiejętność czytania nut, technikę (ilość dostosowana do możliwości, rozwoju i umiejętności ucznia). 8
- 12) Opanowanie dwóch utworów solowych z akompaniamentem (jeden z pamięci) w semestrze.
- 13) Program do realizacji w pierwszym półroczu:
 - gamy krzyżkowe dur i moll do trzech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny, tercje w dur
 - wykonanie non legato i legato w skali e – g3

Klasa 3 cyklu sześcioletniego:

- 1) Opanowanie podstaw gry na instrumencie, stały rozwój elementów warsztatu: techniki prawidłowego oddechu, zadęcia, rozwijanie brzmienia dźwięku.
- 2) Wrażliwość na intonację – potrzeba korekty intonacji w stosunku do wysokości fortepianu w czasie gry z akompaniamentem.
- 3) Nauczenie zasad notacji w stopniu umożliwiającym samodzielne odczytywanie zapisu nutowego oraz krótkich i łatwych utworów.
- 4) Rozwijanie umiejętności gry non legato, legato i staccato.
- 5) Nauka podstawowych słów i zwrotów stosowanych w muzyce - świadome używanie określeń w języku włoskim (podstawowa wiedza o muzyce).
- 6) Rozwijanie umiejętności czytania a'vista (z pomocą nauczyciela zwracającego uwagę na tonację, metrum, oznaczenie tempa utworu).
- 7) Umiejętność gry w duecie.
- 8) Wdrażanie do świadomego ćwiczenia.
- 9) Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas występu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania.
- 10) Znajomość gam i pasaży dur /moll do 3 znaków oraz trójdźwięku tonicznego (w wolnym tempie).

- 11) Opanowanie zestawu ćwiczeń i etud – różnych pod względem tempa, rytmu, agogiki, rozwijających umiejętność czytania nut, technikę (ilość dostosowana do możliwości, rozwoju i umiejętności ucznia).
- 12) Opanowanie dwóch utworów solowych z akompaniamentem (jeden z pamięci) w semestrze.
- 13) Rozwijanie umiejętności muzykowania i wrażliwości na estetykę brzmienia dźwięku.
- 14) Program do realizacji :
 - gamy krzyżkowe dur i moll do trzech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny, tercje w dur
 - wykonanie non legato i legato w skali e – g3
 - gamy bemolowe dur i moll do trzech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny, tercje w dur - wykonanie non legato i legato w skali e – g3 .

Klasa 4 cyklu sześcioletniego

- 1) Znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i poprawnego odczytania łatwego tekstu nutowego.
- 2) Umiejętność strojenia instrumentu.
- 3) Opanowanie podstaw techniki, osiągnięcie podstawowego stopnia biegłości palcowej, opanowania gry w poszczególnych rejestrach.
- 4) Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji.
- 5) Umiejętność prawidłowego grania a`vista łatwych utworów wolnym /umiarkowanym tempie z uwzględnieniem precyzji rytmicznej.
- 6) Doskonalenie czytania nut, rozwijanie umiejętności zapamiętywania tekstu muzycznego (grania z pamięci), dynamiki.
- 7) Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.
- 8) Umiejętność grania i muzykowania zespołowego (duety).
- 9) Gamy i pasaże dur /moll do 3 znaków.
- 10) Etiudy o zróżnicowanej problematyce, 2 - 3 utwory solowe (z fortepianem) w semestrze.
- 11) Program do realizacji w pierwszym półroczu:
 - gamy krzyżkowe dur i moll do czterech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny w postaci prostej i rozłożonej / po 4 dźwięki, tercje w dur – wykonanie w tempach umiarkowanych, non legato i legato w skali całego instrumentu;
 - gamy bemolowe dur i moll do czterech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny w postaci prostej i rozłożonej / po 4 dźwięki, tercje w dur – wykonanie w tempach umiarkowanych, non legato i legato w skali całego instrumentu.

Klasa 5 cyklu sześcioletniego

- 1) Znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i poprawnego odczytania tekstu nutowego.
- 2) Umiejętność samodzielnego strojenia instrumentu.
- 3) Opanowanie podstaw techniki, osiągnięcie podstawowego stopnia biegłości palcowej, stopniowego opanowania gry w poszczególnych rejestrach w skali c1 – c4.
- 4) Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji.
- 5) Umiejętność prawidłowego grania a`vista łatwych utworów w wolnym /umiarkowanym tempie z uwzględnieniem precyzji rytmicznej.
- 6) Rozwijanie naturalnej potrzeby muzykowania.
- 7) Doskonalenie czytania nut, rozwijanie umiejętności zapamiętywania tekstu muzycznego (grania z pamięci), rozwijanie umiejętności technicznych, brzmienia dźwięku, techniki, dynamiki.
- 8) Znajomość notacji i realizacja ozdobników: tryl, mordent.
- 9) Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.

- 10) Umiejętność grania i muzykowania zespołowego (duety, tria).
- 11) Gamy i pasaże dur /moll do 4 znaków, dominanta septymowa w wolnym tempie.
- 12) Etiudy o zróżnicowanej problematyce, 2 - 3 utwory solowe (z fortepianem) w semestrze.
- 13) Program do realizacji :
 - gamy krzyżkowe dur i moll do czterech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny w postaci prostej i rozłożonej / po 4 dźwięki, tercje w dur – wykonanie w tempach umiarkowanych, non legato i legato w skali całego instrumentu ;
 - gamy bemolowe dur i moll do czterech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny w postaci prostej i rozłożonej / po 4 dźwięki, tercje w dur – wykonanie w tempach umiarkowanych, non legato i legato w skali całego instrumentu

Klasa 6 cyklu sześcioletniego

- 1) Opanowanie literatury w zakresie: gamy i pasaże dur /moll do 4 znaków przykluczowych, dominanta septymowa, etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory solo i/lub z akompaniamentem (od baroku do XX wieku), forma cykliczna (do wyboru całość lub część: sonatiny, sonaty, wariacji, koncertu, suity), utwory kameralne (duet, trio).
- 2) Zgodna z zapisem realizacja metroritmiki, agogiki, i dynamiki.
- 3) Interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną.
- 4) Umiejętność samodzielnego odczytania i opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (frazowanie, oddechy, dynamika, interpretacja).
- 5) Umiejętność samodzielnej pracy nad utworem, a także świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
- 6) Znajomość notacji i realizacja ozdobników: tryl, mordent.
- 7) Umiejętność koncentrowania się pokonywania tremy, przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego oraz umiejętność dokonywania właściwej samooceny.
- 8) Wymagania egzaminu końcowego: poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej, jednego utworu cyklicznego z akompaniamentem z pamięci, jednego utworu solowego lub z akompaniamentem z pamięci, gamy równoległe dur /moll, pasaż, pochody tercjowe (wybrana para gam spośród gam do 4 znaków przykluczowych).
- 9) Zapoznanie ucznia z prawem autorskim, omówienie zasad przestrzegania prawa autorskiego oraz kopiowania i powielania materiałów nutowych.
- 10) Program do realizacji :
 - gamy krzyżkowe i bemolowe do czterech znaków przykluczowych, trójdźwięk toniczny i dominantowy w postaci prostej i rozłożonej / po 4 dźwięki, tercje w dur – wykonanie w tempach umiarkowanych lub szybkich w zależności od zawansowania w grze legato, non legato i staccato w skali całego instrumentu;
 - wybrane dwie pary gam dur i moll z gam do czterech znaków przykluczowych, tercje w dur trójdźwięk toniczny i dominantowy w postaci prostej i rozłożone / po 4 dźwięki wszystko wykonane non legato i legato w skali całego instrumentu w tempie dostosowanym do możliwości ucznia 2 etiudy o zróżnicowanych problemach wykonawczych
- 11) Utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu w formie miniatury ze zbiorów podanych w klasach wcześniejszych.
- 12) Jeden z utworów z fortepianem obowiązkowo do wykonania z pamięci.

Klasa 1 cyklu czteroletniego

- semestr I – materiał kl. 1/6
- semestr II – materiał kl. 2/6

Klasa 2 cyklu czteroletniego

- semestr I – materiał kl. 3/6
- semestr II – materiał kl. 4/6

Klasa 3 cyklu czteroletniego

- materiał kl. 5/6

Klasa 4 cyklu czteroletniego

- materiał kl. 6/6

2. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ.

- 1) Założone osiągnięcia ucznia oceniane są podczas egzaminu, w trakcie którego uczeń jest zobowiązany do wykonania następującego programu:

KLASA 1 cyklu sześcioletniego - przesłuchanie:

- Uczeń kończący klasę I powinien znać budowę klarnetu, zasady składania i rozkładania, zamocowanie stroika. Powinien także umieć go wyczyścić i dbać o konserwację korków.
- **Z wymagań repertuarowych powinien zagrać:**
 - przygotowaną gamę dur i pochodną moll przez dwie oktawy i trójdźwięki,
 - 2 etiudy z dwóch różnych zbiorów,
 - 1 utwór z fortepianem na pamięć.

KLASA 2 cyklu sześcioletniego i 1 cyklu czteroletniego – egzamin promocyjny:

- gama majorowa, pasaż oparty na trójdźwięku tonicznym,
- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- utwór z akompaniamentem z pamięci

KLASA 3 cyklu sześcioletniego – egzamin promocyjny:

- gama majorowa i minorowa(harmoniczna i melodyczna), pasaże oparte na trójdźwiękach,
- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- dwa utwory solowe lub z akompaniamentem z pamięci (zamiast jednego utworu może być duet z nut)

KLASA 4 cyklu sześcioletniego i 2 cyklu czteroletniego – egzamin promocyjny:

- gama majorowa i minorowa(harmoniczna i melodyczna), pasaże oparte na trójdźwiękach,
- ćwiczenia interwałowe (tercje) w tonacji majorowej w tempie wolnym,
- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- dwie miniatury z towarzyszeniem fortepianu (jeden z pamięci).

KLASA 5 cyklu sześcioletniego i 3 cyklu czteroletniego – egzamin promocyjny:

- gama majorowa i minorowa(harmoniczna i melodyczna), pasaże oparte na trójdźwiękach,

- ćwiczenia interwałowe (tercje) w tonacji majorowej w tempie umiarkowanym,
- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu (jeden z pamięci).

KLASA 6 cyklu sześcioletniego i 4 cyklu czteroletniego – egzamin końcowy:

- gama majorowa i minorowa(harmoniczna i melodyczna), pasaże oparte na trójdźwiękach,
- tonicznym i dominanta septymowa,
- gama majorowa w pochodzie tercjomym,
- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- utwór cykliczny (sonata, suita, koncert),
- utwór w formie miniatury z towarzyszeniem fortepianu.

2) **Uczniowie klasy 1 cyklu sześcioletniego** biorą udział na koniec roku szkolnego w przesłuchaniu rocznym, na którym obowiązują wykonane z pamięci 3 lub 4 utwory z różnych działów programu nauczania.

3) **Warunkiem otrzymania oceny pozytywnej z egzaminu (przesłuchania) we wszystkich klasach** jest wykonanie programu z pamięci.

4) **Ocenę z egzaminu promocyjnego i końcowego** końcowego ustala się w stopniach według skali, na podstawie liczby punktów uzyskanych przez ucznia z egzaminu według następującej skali:

1. stopień **CELUJĄCY** - 25 punktów;
2. stopień **BARDZO DOBRY** – od 21 do 24 punktów;
3. stopień **DOBRY** – od 16 do 20 punktów;
4. stopień **DOSTATECZNY** – od 13 do 15 punktów;
5. stopień **DOPUSZCZAJĄCY** – 11 i 12 punktów;
6. stopień **NIEDOSTATECZNY** – od 0 do 10 punktów.

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- 1) wyróżnia się w przesłuchaniach i konkursach regionalnych, ogólnopolskich lub innych imprezach poza terenem szkoły
- 2) precyzyjnie wykonał program egzaminu,
- 3) jest zaawansowany technicznie,
- 4) cechuje się dużą dojrzałością muzyczną,
- 5) realizuje program wyższy niż obowiązujący w danej klasie,
- 6) w ciągu roku szkolnego zrealizował dużą partię materiału (wykraczającą poza ilość przewidzianą dla ucznia bardzo dobrego i dobrego).

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- 1) wyróżnia się dokładnością w pamięciowym opanowaniu programu egzaminacyjnego, biegłością aparatu ruchowego oraz właściwą interpretacją utworów,
- 2) wykazuje wiadomości i umiejętności zgodne z programem nauczania danej klasy,
- 3) w ciągu roku szkolnego wykonał co najmniej 2 utwory zawierające problemy techniczne (etiudy lub inne), 2 utwory polifoniczne (lub utwory dawnych mistrzów), 2 części utworu klasycznego oraz 2 utwory z działu „utwory różne” (lub na 4 ręce czy 2 fortepiany) oraz gamy,*

- 4) uczestniczy, z pozytywnym wynikiem, we wszystkich przesłuchaniach organizowanych przez Sekcję,
- 5) odznacza się poziomem umiejętności instrumentalnych kwalifikujących do prezentacji na estradzie (bierze udział w konkursach, przesłuchaniach, popisach, koncertach szkolnych i pozaszkolnych).

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- 1) dobrze wykonał program egzaminacyjny (możliwość drobnych niedociągnięć w realizacji tekstu muzycznego i interpretacji utworów),
- 2) jest sprawny technicznie,
- 3) wykazuje wiadomości i umiejętności zgodne z programem nauczania danej klasy,
- 4) w ciągu roku szkolnego wykonał co najmniej 2 utwory zawierające problemy techniczne (etiudy lub inne), 2 utwory polifoniczne (lub utwory dawnych mistrzów), 2 części utworu klasycznego oraz 2 utwory z działu „utwory różne” (lub na 4 ręce czy 2 fortepiany) oraz gamy,*
- 5) uczestniczy, z pozytywnym wynikiem, we wszystkich przesłuchaniach organizowanych przez Sekcję,
- 6) bierze udział w popisach i koncertach szkolnych.

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- 1) program egzaminacyjny opanował pamięciowo, lecz wykonał go słabo, z licznymi usterkami w zakresie dokładności tekstu muzycznego
- 2) ma problemy związane z techniką gry,
- 3) realizuje zadania techniczno – wykonawcze i materiał danej klasy lub klasy programowo niższej,
- 4) w ciągu roku szkolnego wykonał co najmniej 2 utwory zawierające problemy techniczne (etiudy lub inne), 2 utwory polifoniczne (lub utwory dawnych mistrzów), 2 części utworu klasycznego oraz 2 utwory z działu „utwory różne” (lub na 4 ręce czy 2 fortepiany) oraz gamy.*

Ocenę DOPUSZCZAJACĄ otrzymuje uczeń, który:

- 1) spełnia wymagania edukacyjne w stopniu minimalnym, co poważnie utrudni, a nawet może uniemożliwi dalsze kształcenie,
- 2) zrealizował minimum materiału przewidzianego na ocenę dostateczną,
- 3) ma braki w podstawowych wiadomościach i umiejętnościach,
- 4) pomimo zaniżonego repertuaru nie radzi sobie z poprawnym wykonaniem utworów i ich opanowaniem pamięciowym.

Ocenę NIEDOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- 1) wyraźnie nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia dalsze kształcenie.
- 2) nie opanował pamięciowo programu na egzamin,
- 3) nie zrealizował minimum materiału przewidzianego na ocenę dostateczną,
- 4) ma braki w podstawowych wiadomościach i umiejętnościach,
- 5) pomimo zaniżonego repertuaru nie radzi sobie z poprawnym wykonaniem utworów i ich opanowaniem pamięciowym.

- 4) Przy ustalaniu **ostatecznej oceny** komisja powinna brać pod uwagę opinię pedagoga prowadzącego ucznia . Nauczyciel, który charakteryzuje swojego ucznia, najpierw powinien trafnie określić jego zalety, a potem wskazać, jakich problemów nie udało mu się rozwiązać i wreszcie podać tego przyczyny.
- 5) **Przy ocenie z egzaminu promocyjnego uwzględnia się** w szczególności jakość wykonania artystycznego (precyzja techniczna i dyscyplina rytmiczna, dokładne odczytanie tekstu, piękny dźwięk, frazowanie, a także styl i interpretacja utworu) oraz wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfikacji zajęć edukacyjnych .
- 7) Możliwe jest wystawianie **oceny dopuszczającej** z wszelkich przesłuchań odbywających się w roku szkolnym – ocena ta sugeruje, że uczeń nie spełnił wymagań danego przesłuchania, ale ma możliwość poprawy i wykazania się w dalszej nauce.
- 8) W przypadku ucznia, który jest pod opieką Poradni Pedagogiczno – Psychologicznej (wymagane zaświadczenie) należy dostosować wymagania edukacyjne do możliwości ucznia.
- 9) Uczniowie klas najwyższych oraz uczniowie przygotowujący się do przeglądów i konkursów pozaszkolnych mogą w ciągu roku szkolnego zrealizować mniejszą ilość utworów niż zalecana jest w w/w punktach w przypadku, gdy są to utwory o dużym stopniu trudności, wymagającym większego nakładu pracy.

3. OPIS OSIĄGNIĘĆ PO ZAKOŃCZENIU ETAPU EDUKACYJNEGO.

Uczeń:

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- 3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie;
- 4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych;
- 5) wykazuje wrażliwość artystyczną i rozwija pasję muzyczną;
- 6) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- 7) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- 8) wykorzystuje wiedzę muzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonania utworów ;
- 9) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- 10) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- 11) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- 12) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 13) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 14) organizuje swoją indywidualną pracę i systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- 15) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- 16) jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- 17) stara się skutecznie radzić ze stresem koncertowym i tremą;

V. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

1. OGÓLNA KONCEPCJA:

Program nauczania napisany został na podstawie:

- Rozporządzenie MKiDN z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkołach artystycznych programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników dla szkół artystycznych.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (poz. 1754 z dnia 31.08.2023 r.)
- Rozporządzenie MKiDN z dnia z 17 listopada 2021 r. sprawie szczegółowych warunków i sposobów oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 26 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych (poz. 2041 z dnia 28.09.2023 r.)
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych.

Rolą programu jest określenie treści nauczania zgodnych z podstawami programowymi i przyjęcie z pomocą nauczycielom realizującym przedmiot: instrument główny - klarnet w szkole muzycznej I stopnia. Treści programu podane są w 10 punktach rozwijanych w kolejnych latach nauki : 6 w cyklu sześcioletnim oraz 4 w cyklu czteroletnim.

Adresatem programu - szkoła muzyczna I stopnia, wiek uczniów - 6 - 16 lat. Program zakłada, że uczniowie posiadają predyspozycje do kształcenia muzycznego, sprawdzone przez komisję egzaminacyjną podczas egzaminu kwalifikacyjnego.

Przedstawiony program wykorzystuje koncepcje sprawdzone w praktyce edukacyjnej i poparte wynikami badań. Wyznaczony programem proces kształcenia muzycznego uwzględnia:

- potrzeby ekspresji i komunikowania się;
- tworzenie i wzbogacanie doświadczeń przez własne działania artystyczne;
- potrzebę przeżyć estetycznych na różnym poziomie dojrzałości;
- sprawdzanie własnych osiągnięć i umiejętności prowadzących do samooceny i poczucia sukcesu;
- poznawanie zjawisk muzycznych tradycyjnych i współczesnej kultury.

Program uwzględnia spontaniczne zainteresowania muzyczne uczniów.

Treści kształcenia gry na fortepianie wynikające z ogólnych założeń programu i treści repertuarowe nawiązują do treści nauczania innych przedmiotów, tj.: kształcenie słuchu, rytmika oraz audycje muzyczne .

Program można realizować na różnym poziomie trudności i szczegółowości. Podyktowane jest to:

- koniecznością odrębnego traktowania każdego ucznia;
- dużymi różnicami indywidualnymi w poziomie zdolności muzycznych, zainteresowań i motywacji do rozwijania umiejętności muzycznych;
- potrzebą pozostawienia nauczycielowi swobody w wyborze treści szczegółowych i dróg rozwoju muzycznego uczniów; jest to warunkiem twórczego ich udziału w tym procesie.

2. WSKAZÓWKI METODYCZNE

"Z zasady świadomego i aktywnego udziału ucznia w procesie nauczania wynika obowiązek stałej kontroli i oceny jego pracy. Na lekcji nauczyciel powinien oceniać przygotowaną przez ucznia pracę domową, ogólne jego postępy oraz wkład pracy na lekcji. Podstawowymi kryteriami ocen okresowych i oceny rocznej powinny być stopnie ocenijające:

- spełnienie wymagań programowych dla danego roku nauki, to znaczy osiągnięcie postępów w zakresie techniki, umiejętności muzycznych, opanowania repertuaru itp. ;
- pilność i systematyczność pracy ucznia.

Nie zawsze ocena musi być wyrażona w formie stopnia i wpisywana do dziennika, częściej jest formułowana w formie uwag, które mogą być wpisywane do dziennika z notatkami o opracowanym materiale. Na ocenę końcoworoczną składają się stopnie ocenijające spełnienie wymagań programowych dla danego roku oraz pilność i systematyczność pracy ucznia. Aby sprawdzić realizację materiału zawartego w programie nauczania przeprowadza się przesłuchania międzysemestralne i egzaminy promocyjne lub końcowe. Popisy klasowe, koncerty dla rodziców.

Ważnym elementem sprawdzania stopnia realizacji materiału nauczania są Przesłuchania CEA dla klasy V/c6 i III/c4 organizowane co 2 lata.

Stosując właściwe kryteria oceny nauczyciel powinien szczegółowo omówić z uczniem jego występ (egzamin, popis), uwrażliwiając go i przygotowując do właściwej samooceny. Indywidualne podejście do ucznia, sprawdzanie i analizowanie jego postępów powinno prowadzić do dostosowania metod i materiału do zróżnicowanych uzdolnień, wieku i stopnia zaawansowania ucznia, które powinny prowadzić do jego stałego rozwoju (intelektualnego i muzycznego)

Warunkiem niezbędnym jest jednak praca ucznia, pilność i systematyczność oraz często starania i pomoc rodziców" (str. 15 Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st. w Zielonej Górze - PROGRAM NAUCZANIA I etap edukacyjny - Instrument główny: klarnet, autor: Leszek Kołodyński, Zielona Góra 2015)

"Główną formą organizacyjną nauczania gry jest lekcja indywidualna. Wymiar godzin dla przedmiotu klarnet w Szkole Muzycznej I st. wynosi dwie jednostki lekcyjne tygodniowo. Taka forma pracy umożliwi dostosowanie metod i materiału nauczania do zróżnicowanych uzdolnień, wieku i stopnia zaawansowania ucznia. Tym bardziej przebieg każdej lekcji powinien być przez nauczyciela przemyślany, a materiał lekcji zaplanowany. Praca na lekcji powinna obejmować obok problemów techniczno-warsztatowych i repertuarowych również przygotowanie ucznia do występów na przesłuchaniach, egzaminach, na koncertach.

Lekcja nie powinna być przeładowana zbyt obszernym materiałem. W trakcie lekcji nauczyciel powinien wdrażać ucznia do szczegółowego opracowania utworów, zarówno pod względem technicznym, jak i muzycznym oraz zgodności z tekstem.

Integralnym elementem lekcji indywidualnej jest przygotowanie ucznia do pracy domowej oraz sprawdzanie jej wyników.

Nauczyciel powinien pracować z uczniem systematycznie i pogładowo, uwzględniać zasadę stopniowego nasilenia trudności. Nauczyciel planuje prawidłowy rozwój dbając o świadomy i aktywny udział ucznia w realizacji zadań, a także rozwijając odpowiedzialność za pilność i systematyczność pracy domowej. Nauczyciel posiadający dużą wiedzę pomaga uczniowi i wspólnie z uczniem rozwiązuje problemy techniczne, muzyczne (przykłady pomocniczych ćwiczeń poprawiających technikę i biegłość palców, sposób doskonalenia emisji dźwięku, wibracji, dynamiki, artykulacji i in.). Nauczyciel umiejętnie mobilizuje ucznia do systematycznej pracy i wysiłku w organizację czasu przeznaczanego na świadome i efektywne ćwiczenie na instrumencie (niedopuszczanie do popełniania i „wćwiczenia” błędów).

Na specjalne podkreślenie zasługuje znaczenie właściwej atmosfery na lekcji. Życzliwa, ale i wymagająca postawa nauczyciela, wykazanie zainteresowania również wynikami w nauce innych przedmiotów, warunkami domowymi ucznia, to sprzyja nie tylko osiągnięciom dydaktycznym, ale nakłada na nauczyciela odpowiedzialne zadanie wychowawcy " (str.17 Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st. w Zielonej Górze - PROGRAM NAUCZANIA I etap edukacyjny - Instrument główny: klarnet , autor: Leszek Kołodyński , Zielona Góra 2015)

3. OPIS WARUNKÓW NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI PROGRAMU.

Zajęcia są prowadzone indywidualnie.

Realizacja niniejszego programu wymaga przeznaczenia na przedmiot w klasach 1 - 3/6 - 30 min. dwa razy w tygodniu, a w klasach 4- 6/6 oraz 1 - 4/4 - 45 min. również 2 razy w tygodniu.

Dla uczniów wybitnie uzdolnionych osiągających znaczące sukcesy artystyczne wymiar czasu zajęć może być zwiększony, nie więcej jednak niż o 30 minut tygodniowo.

"Dla osiągnięcia umiejętności prawidłowego oddychania, rozwijania prawidłowej techniki oddechu, a także korekty postawy i układu palców przy grze niezbędny jest bezpośredni kontakt z uczniem poprzez dotyk.

Sale do nauki gry na instrumencie powinny charakteryzować się dobrymi warunkami akustycznymi. W sali lekcyjnej niedopuszczalny jest zbyt duży pogłos, który utrudniałby wykrycie błędów intonacyjnych, uniemożliwiających pracę nad jakością dźwięku.

Sala do nauki gry na instrumencie powinna mieć również dobrą wentylację i oświetlenie oraz powinna być wyposażona w dobrze nastrojony fortepian (pianino) , metronom , pulpit i lustro - szczególnie dla celów samokontroli , czyli obserwacji własnej postawy podczas gry na instrumencie, poprawności i estetyki ruchów itp.

Ze względu na konieczność podrabiania stroików wskazana jest lampka z dobrym oświetleniem przy biurku. Dodatkowymi , bardzo ważnymi elementami wyposażenia sali są:

spirometr, biblioteka, zawierająca podręczne materiały nutowe i metodyczne oraz , w miarę możliwości, aparatur nagrywająco - odtwarzająca, która pozwoliłaby uczniowi kontrolować własną grę oraz poznawać artystyczne wykonania utworów opanowanych na lekcji.

Instrumenty uczniów powinny być w stanie technicznym dobrym , natomiast nauczyciel powinien mieć instrument do dyspozycji w celu demonstracji ćwiczeń , utworów czy barwy instrumentu." (str.18 Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st. w Zielonej Górze - PROGRAM NAUCZANIA I etap edukacyjny - Instrument główny: klarnet , autor: Leszek Kołodyński , Zielona Góra 2015)

Program został wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze nr 5/2023/2024 z dnia 18.10.2023 r. na podstawie UCHWAŁY nr 6/2023/204 Rady Pedagogicznej z dnia 18.10.2023 r.